

---

Til: Etat for plan- og geodata

Fra: Råstølen velforening

Dato: 06.10.2012

---

## **Merknader til saksnr. 2008 11111 – Arealplan Rådal sentrum / Lagunen. Plan ID: 60700000**

Innholdet i brevet er basert på underlag på

<https://www.bergen.kommune.no/aktuelt/kunngjoringer/kunngjoring-97999> ,

bl.a.:

- Planprogram datert 30.6.10 og fagnotat datert 23.4.2012
- Planbeskrivelse og konsekvensutredning 20120229 datert 29.2.2012

Generelt etterlyser Råstølen velforening en masterplan der man tar hensyn til de samlede effekter av dagens og framtidig disponering i Lagunen og nærliggende områder. Dette bør bl.a. inkludere Rå/Grønstølen utbygging plan nr. 61720000 og plan nr. 62000000 Ytrebygda/Fana. gnr 119 m fl, endring av reguleringsplan E39/ rv. 580 Rådal – Sørås. Dette ble også etterlyst av bl.a. Fana bydelsstyre i 2010. Vi ser ikke at dagens planverk gir en slik oversikt.

### **SKOLER**

I fagnotat om Rådal sentrum/Lagunen datert 23.4.2012 kan vi lese: "Med grunnlag i dialog med byrådsavdeling for barnehage og skole er det klarlagt at det er tilstrekkelig skolekapasitet for de nye boligene som kommer i planområdet." Vi stiller spørsmåltegn til om alle de store utbygningene er tatt med beregningene for denne konklusjonen. Dette må i så fall dokumenteres i planen.

Om en ser på ungdomstrinnet; har Rå skole og Rådalslia skole kapasitet til å ta i mot fremtidige elever fra områdene som har blitt utbygd de siste årene, som f.eks. Råstølen, samt alle de nye planlagte utbygningene? Og hva med kapasiteten til barneskolene? Av fremtidige planlagte utbygninger er det mange reguleringsplaner under arbeid, som vi er rimelig sikre på at ikke har hatt oppstart tidlig nok til å være med i tallgrunnlaget som byrådsavdelingen for barnehage og skole bruker i sine beregninger for fremtidig skolebehov i området.

Råstølen velforening skal ikke i dette her foreslå løsninger til hvordan det kan etableres tilstrekkelig skolekapasitet, selv om Tunesflaten (Fagerheim) skole er et nøkkelord, men vi ønsker å understreke at det pågår planprosesser for en

rekke boligområder i nærheten av dette planområdet. I tillegg til Lagunen, som denne planen gjelder for, med sine 600-700 boliger, kan vi nevne bl.a.:

- Rå/Grønstølen(plan id 6172.0000) hvor det planlegges ca. 244 boenheter
- Follalsheia (plan id 1654.0000) hvor det foreslås ca. 180 nye boenheter
- Fagerheim (plan id 6101.0000) hvor det foreslås ca. 260 boenheter
- Råtun/Råvarden (plan id 6250.0000) hvor det foreslås ca. 50 nye boenheter

Da dette er planprosesser på ulike stadier, er det ikke avklart hva som blir det totale antall nye boenheter i området i de kommende årene. Det kan imidlertid fastslås at dette er et område med stort potensiale/press for utbygging av boliger hvor skolekapasitet vil kunne bli et problem med den nåværende kapasiteten. Råstølen velforening mener derfor at det må stilles rekkefølgekrav til at en tilstrekkelig skolekapasitet er ferdig realisert, ikke bare planlagt, før en utbygging av flere boliger kan finne sted.

## **FRITIDSTILBUD**

Med en utbygging av denne karakter vil det være viktig at det også legges til rette for fritidstilbud for barn og unge. Vi mener det bør konkretiseres i rekkefølgebestemmelsene for utbyggingen, samt at det bør komme tidlig i byggeprosessen, spesielt siden utbyggingen har et tidsperspektiv på 20 til 30 år.

En tanke er at det bl.a. bygges fleksible lokaler som innbyggerne kan bruke som samlingssted for ulike aktiviteter, samt at det legges til rette for utendørs fritidstilbud for barn over barnehagealder. Etter vår mening bør utbyggerne her ansvarliggjøres. Vi trenger ikke dra lengre enn til Råstølen-området hvor det har vært en storstilt utbygging uten at beboerne har noen samlingslokaler eller at det eksisterer fritidstilbud til barn over barnehagealder. Dette er noe det må jobbes for i etterkant, og slik kan det ikke være. Barn og unge har ikke mange år å vente på et bedre fritidstilbud. Det fins mange eksempler på områder med stor boligutbygging uten at det har blitt fulgt opp med muligheter for fritidstilbud, og hvor dette har hatt en negativ utvikling på unges fysiske, psykiske og sosiale utvikling.

Det er også viktig å være bevisst faren for økt kriminalitet og rusbruk. På bl.a. bt.no, den 27. april 2012, kunne vi lese at antallet narkotika- og vinnings saker har hatt en klar økning ved bl.a. Nesttun etter at bybanen åpnet i 2010. Her er det viktig å være i forkant og tenke forebyggende, der muligheter for meningsfulle fritidsaktiviteter vil være en viktig del av dette.

## LUFTFORURENSNING

Utbyggingsområdet er en gryte. Vi ser ikke at det er foretatt vurdering av faren for lokal inversjon i luftlagene. Dette er et fenomen som forsterker luftforurensningsnivået ved bakken kraftig og som har vist seg katastrofalt for Danmarks plassområdet. Det er alt i dag på kalde dager tydelig lagdeling i lufta i Rådalen, langs Flyplassvegen og i Laguneområdet med dis/smog nærmest bakken og klar luft høyt oppe.

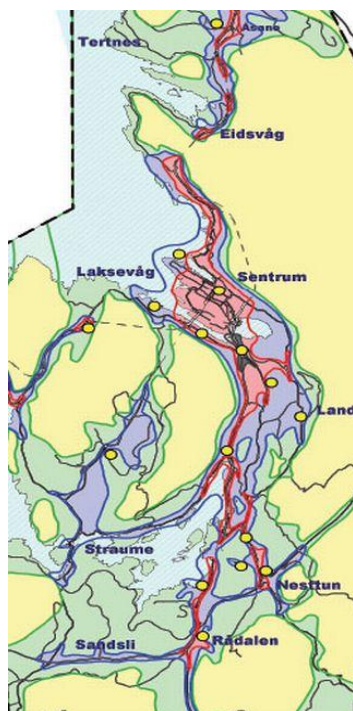
Vi ser heller ikke at det er lagt opp til vindanalyser for å vurdere effekten på det lokale forurensningsnivået. I BT den 14.2.2012 viser Nansensenteret at lokale vindforhold har stor innvirkning på forurensningsnivået på Danmarks plass pga. plassering mellom Damsgårdssundet og Bergensdalen. Slike analyser burde blitt utført også for Laguneområdet som ligger mellom Nordåsvannet og Rådalen. Nansensenteret deltar i flere europeiske forskningsprosjekter der man studerer mikro-meteorologi og luftforurensning i storbyområder. Denne kunnskapen bør tas i bruk.

Underlaget viser ikke at analysen av luftforurensning er basert på etablering av dagens luftforurensningsnivå ("0-nivå") ved tilfredsstillende målinger. F.eks. burde modellering med dagens situasjon vært sammenlignet med faktiske forurensningsmålinger for å se om modellen gir korrekte resultater. Dagens underlag er dermed ikke tilfredsstillende kvalitetssikret.

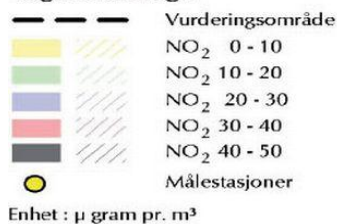
Det eksisterer alt i dag flere signifikante punktutslipp i området som trolig bidrar signifikant til "0-nivået", men som vi ikke kan se er blitt tatt hensyn til:

- Forbrenningsanlegg Rådalen: Her blir det tatt imot søppel fra hele fem kommuner. I tillegg brennes en ukjent mengde olje for å generere tilstrekkelig fjernvarme. Dette vil nødvendigvis gi samme effekt som en ÅDT av en viss størrelse. Vi ser ikke at dagens utslippsnivå er dokumentert eller tatt hensyn til i de analyser som foreligger. Beboere forteller om urovekkende luftutslipp med ukjent helsefare.
- Asfaltverk i Rådalen: Heller ikke her er dagens utslippsnivå dokumentert eller tatt hensyn til i de analyser som foreligger. Også disse er trolig oljerelaterte.
- Framtidig biogassanlegg i Rådalen

Underlaget viser ÅDT på 20 000 gjennom området etter endt utbygging, dvs. nesten halvparten av dagens ÅDT på Danmarks plass. Utslippene fra E39-tunnelen (og andre nye tunneler) vil også ende opp i området selv om trafikken forsvinner under bakken. Det er derfor relevant å sammenligne med forurensningsnivåene på Danmarks plass: I bt.no ble det 25.1.2011 lagt ut kronikk av Meteorologisk Institutt (MI) på bt.no (også å finne på <http://met.no/?action=Article.publicShow;id=7580;module=Articles>) der det for sesongen 2005-2006 ble dokumentert gjennomsnittskonsentrasjoner av NO<sub>2</sub> på 30-40 µg/m<sup>3</sup> i målestasjon Rådal. Til sammenligning ble gjennomsnittsnivået av NO<sub>2</sub> i målestasjon Danmarks plass målt til 50-60 µg/m<sup>3</sup> i samme periode: Danmarks plass ligger altså bare 25-33% høyere enn NO<sub>2</sub>-nivået i Rådal. Dette er urovekkende informasjon som ikke er nevnt i underlaget for Laguneplanen (se figuren under som er hentet fra MI-artikkelen).



**Tegnforklaring :**



**Figurtekst**

fra <http://met.no/?action=Article.publicShow;id=7580;module=Articles> :  
 "Gjennomsnittskonsentrasjon av NO<sub>2</sub> for sesongen 2005-2006. Rødt felt viser område med verdier mellom 30 og 40 mikrogram pr. kubikkmeter luft. Svart felt på Danmarks plass har verdier mellom 40 og 50 mikrogram pr. kubikkmeter luft"

Hvordan ville disse målingene sett ut om disse planene for Rådalen sentrum/Lagunen virkeliggjøres?

Ifølge BT den 5.1.2012 ble det i januar startet opp NO<sub>2</sub>-måling på Rådalslien skole som skulle gi månedsvise middelværdier. Dette burde gi ytterligere kvalitetssikring av modellene, selv om NO<sub>2</sub> bare er en av flere forurensningstyper.

Med vennlig hilsen

for Råstølen Velforening

---

Trond S. Svanes